

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 8851

Tarih : 04.11.2024

10/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de çocukların sokaklarda çalıştırılması ve dilendirilmesi sorunu, ekonomik zorluklarla birlikte daha da belirginleşmiş ve çocuk haklarının ihlali olarak ciddi bir toplumsal sorun haline gelmiştir. Çocukların sağlıklı bir ortamda büyüme haklarının korunması, onları istismardan uzak tutmak ve çocuk işçiliği ile mücadele etmek amacıyla, Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Sümeyye BOZ
Muş Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de yoksulluğun giderek derinleşmesi, toplumun en savunmasız kesimlerinden biri olan çocuklar üzerinde ciddi ve uzun vadeli olumsuz etkiler yaratmaktadır. Ekonomik sıkıntılar nedeniyle birçok aile, geçimlerini sağlayabilmek adına çocuklarını çalıştırmak veya dilendirmek zorunda kalmakta ve bu durum çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini tehdit etmektedir. Özellikle, ailelerin çocuklarını güvenli olmayan sokaklarda dilendirmek zorunda kalması, çocukları çeşitli istismar ve şiddet türlerine maruz bırakmakta ve onların geleceğini tehdit etmektedir. Bu durumun son örneklerinden biri olarak, Şirin Elmas Hanilçi vakasında, çocukların sokakta savunmasız bırakılmasının trajik sonuçlarına şahit olunmuştur. Şirin Elmas Hanilçi’nin öldürülmesi, çocuk işçiliği ve çocuk dilendiriciliğinin acı gerçeklerini bir kez daha gözler önüne sermiştir.

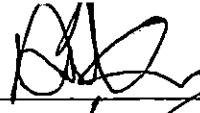
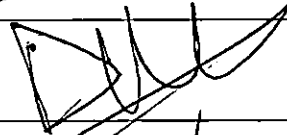
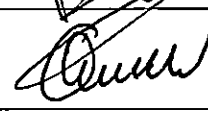
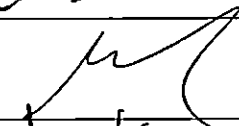
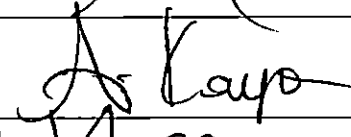
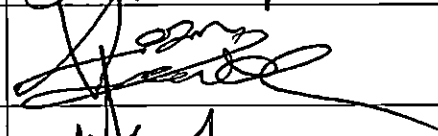
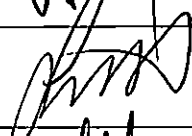
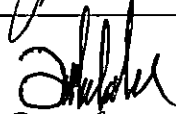
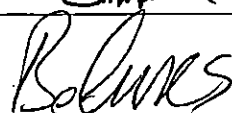
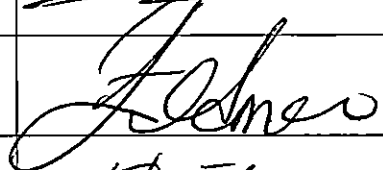
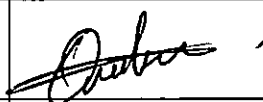
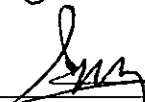
Haziran 2024 itibarıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen “Çocuklar Güvende” programı kapsamında sokakta çalıştırılan veya dilendirilen çocuk sayısının 49.251’e ulaştığı belirtilmiştir. Toplamda 168.924 çocuğun ailesiyle birlikte bakımı mümkün olmazken, sokakta çalıştırılan ve dilendirilen çocuk sayısının giderek artması, çocuk hakları ve çocuk koruma politikalarının etkinliğini sorgulamaya itmektedir. Çocukların sokakta çalışmaya veya dilendirilmeye zorlanması, onları eğitim, sağlık ve güvenlik gibi temel haklardan mahrum bırakmakta; istismar, şiddet ve kötü muamele gibi risklerle karşı karşıya bırakmaktadır.

Bu durumun bir diğer boyutu ise Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan “Mesleki ve Teknik Eğitim Politika Belgesi” ile çocukların erken yaşta sanayi ve iş gücü piyasasına yönlendirilmesidir. Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylanan bu belge, çocukların eğitim sisteminden uzaklaştırılarak iş gücü piyasasına dahil edilmesini teşvik etmekte ve çocuk emeğinin sömürülmesine yol açmaktadır. Bu politikada, çocukların erken yaşta “iş hayatına uyum sağlamaları” ve “mesleki yeterlilik kazanmaları” adı altında, sanayiye yönlendirilmesi ve sanayi bölgelerinde pansiyonlu meslek liselerinin kurulması hedeflenmektedir. Bu uygulama, çocukları eğitimden uzaklaştırarak, düşük ücretli işlerde çalışmaya ve sermaye için ucuz iş gücü haline gelmeye zorlamaktadır. MEB kontrolündeki Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) dışında bağımsız MESEM açma hakkı da özel sektöre tanınmakta, böylece çocukların güvenli olmayan iş koşullarına maruz bırakılması meşrulaştırılmaktadır. 2024 yılında MESEM’lerde çalıştırılan çocuklardan en az 10’unun iş kazalarında hayatını kaybetmiş olması, çocuk işçilerin can güvenliğinin yeterince korunmadığını ve bu sistemin ciddi riskler içerdiğini göstermektedir.

Türkiye’deki çocuk işçiliği sorunu, mevcut yasal düzenlemelerin çocuk haklarını tam olarak koruyamaması nedeniyle daha da karmaşık hale gelmektedir. 4857 sayılı İş Kanunu’nun 71. maddesine dayanarak çıkarılan Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, çocuk işçiliğini belirli koşullarda yasal hale getirmekte, 14 yaşını bitirmiş ve 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılmasını mümkün kılmaktadır. Bu durum, çocukların “genç işçi” statüsünde ucuz iş gücü olarak kullanılmasına yol açmakta ve çocuk hakları ile çelişmektedir. Türkiye’nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre 18 yaş altındaki her birey çocuk olarak kabul edilmektedir. Ancak mevcut düzenlemeler, çocuk işçiliğinin önlenmesi yerine onu sınırlı şartlar altında meşru hale getirmekte, çocukların eğitim ve güvenlik haklarından mahrum bırakılmasına zemin hazırlamaktadır.

Yoksulluk ve sosyal eşitsizlik nedeniyle aileler, çocuklarını eğitimden koparıp sokakta çalıştırmaya, dilendirmeye veya sanayi sektöründe çalışmaya zorlanmaktadır. Çocuk işçiliği ve çocuk dilendiriciliğinin sadece bireysel değil, toplumsal bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu kapsamda, Türkiye’de çocuk işçiliğinin önlenmesi, ailelerin çocuklarını sokakta çalıştırmak veya dilendirmek zorunda kalmalarına neden olan ekonomik ve sosyal faktörlerin araştırılması gereklidir. Aynı zamanda, çocuk işçiliğini ve çocukların sanayiye yönlendirilmesini teşvik eden mevcut yasal düzenlemelerin revize edilmesi, çocuk hakları ve çocukların korunmasına yönelik uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi acil bir gereklilik arz etmektedir.

1			
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	